

Sygn. akt: I C 212/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2023 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Suchecki
Protokolant:	sekretarz sądowy Małgorzata Bycka

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2023 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa A. M.

przeciwko M. D.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Piotr Suchecki

Sygn. akt I C 212/22

UZASADNIENIE

A. M. wystąpiła przeciwko M. D. z powództwem o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sadu Okręgowego w Opolu z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn. I C 770/17, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 28 października 2021 r. Uzasadniając powództwo wskazała, że wierzycielem według treści tytułu wykonawczego był J. D., z którym pozostawała w związku. Oświadczyła, że zanim J. D. w dniu (...) r. zmarł, to trzy dni wcześniej złożył oświadczenie o umorzeniu jej długu w obecności I. B. (1) i J. B., a tym samym jej zobowiązanie wynikające z przedmiotowego tytułu wykonawczego wygasło. Mimo tego pozwana, która odziedziczyła spadek po J. D., przystąpiła do egzekucji wierzytelności objętej kwestionowanym tytułem wykonawczym.

M. D. domagała się oddalenia powództwa kwestionując wiarygodność twierdzenia powódki o zwolnieniu jej z długu, a nadto samą zdolność J. D. do świadomego złożenia tego rodzaju oświadczenia, z uwagi na stan zdrowia i stan psychiczny w jakim znajdował się przed śmiercią.

Stan faktyczny

J. D. i A. M. poznali w 2014 r. przy okazji budowy domu przez powódkę w W., gdzie J. D. wykonywał prace instalacyjne. W 2015 r. przez kilka miesięcy spotykali się i pozostawali w bliższych relacjach. J. D. udzielał powódce pożyczek na finansowanie budowy, które były mu zwracane z kredytu budowlanego, jaki powódka uzyskała. Po ustaniu bliższych

relacji do zwrotu na rzecz J. D. pozostała jeszcze kwota 129 260 zł i J. D. z A. M. uzgodnili, że pożyczka ta zostanie zwrócona do maja 2016 r. Po upływie tego terminu J. D. wzywał A. M. do zwrotu pożyczki, a powódka nie negując swojego zobowiązania starała się odwlec termin płatności. W dniu 10 listopada 2017 r. J. D. wystąpił przeciwko A. M. z powództwem o zapłatę i wyrokiem z dnia 18 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy w Opolu zasądził kwotę 133 127,18 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie i kosztami procesu. Wyrok ten nie został zaskarżony i uprawomocnił się z dniem 13 marca 2020 r.

wyrok SO w Opolu z dnia 18 stycznia 2019 r. z uzasadnieniem (sygn. akt. I C 770/17)

W połowie 2017 r. J. D. poznał pozwaną, z którą w 2018 r. zawarł związek małżeński i zamieszkali wspólnie w domu J. D. w S.. Tworzyli zgodny związek, prowadząc wspólnie gospodarstwo domowe, urządzając ogród i uczestnicząc w życiu lokalnej społeczności, ciesząc się dobrą opinią wśród sąsiadów. Pozwana pomagała mężowi w prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, obejmującej usługi hydrauliczne i instalatorskie. Pozwana czasami wyjeżdżała sama w odwiedziny do swoich dorosłych już dzieci. Pozwana wiedziała o sporze sądowym męża z powódką, o którym relacjonował jej na bieżąco, żaląc się na działania powódki przewlekające proces i planowali wspólnie wykorzystanie środków, jakie uzyska od powódki.

J. D. był osobą uzależnioną od alkoholu i cierpiącą w związku z tym na szereg schorzeń, w tym miał kłopoty z chodzeniem. Był wielokrotnie hospitalizowany, ale nigdy nie wyrażał zgody na propozycje podjęcia przymusowego leczenia.

- dokumentacja hospitalizacji J. D. z 2019 r. – k. 245-247

- zeznania świadka I. B. (2) – zapis rozprawy z dnia 22 lutego 2023 r.

- zeznania pozwanej – zapis rozprawy z dnia 22 lutego 2023 r.

W dniu 6 stycznia 2020 r. M. D. wyjechała w odwiedziny do swojej córki mieszkającej w D., która znajdowała się w końcowej fazie zagrożonej ciąży. Jak się okazało po jej przyjeździe córka trafiła do szpitala. M. D. poinformowała męża telefonicznie o tym zdarzeniu, które wymagało przedłużenia planowanego pobytu u córki. Pozwana zaniepokoiła się gdy w kolejnym dniu mąż nie odbierał od niej telefonu, a sąsiadka prowadząca sklep poinformowała ją, że gdy przyszedł po zakupy to źle wyglądał. W dniu 10 stycznia 2020 r. M. D. poprosiła zięcia, aby przywiózł ją do domu i tam na podwórku znaleźli zwłoki J. D.. Przeprowadzone badania wykazały, że przyczyną zgonu J. D. była niewydolność krążeniowo-oddechowa w przebiegu mającena drżennego wywołanego nagłym odstawieniem alkoholu etylowego.

- dokumentacja zawarta w aktach śledztwa PR w S. 1 Ds. 73/20

- zeznania świadka I. B. (2) – zapis rozprawy z dnia 22 lutego 2023 r.

- zeznania pozwanej – zapis rozprawy z dnia 22 lutego 2023 r.

M. D. i J. D. nie utrzymywali bliższych relacji z mieszkającymi kilka domów dalej sąsiadami – I. i J. B.. I. B. (1) znała A. M.. Po śmierci J. D. spotkały się w maju 2021 r. i gdy powódka zaczęła żalić się na egzekwowanie przez pozwaną należności zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Opolu, to I. B. (1) przekazała jej, że J. D. w czasie wizyty u niej w domu w dniu 7 stycznia 2020 r. miał powiedzieć o umorzeniu długu powódki.

- zeznania świadków I. B. (1) i J. B. – zapis rozprawy z dnia 22 lutego 2023 r.

- zeznania pozwanej – zapis rozprawy z dnia 22 lutego 2023 r.

Spadek po J. D. nabyła w całości jego żona M. D.. Postanowieniem z dnia 28 października 2021 r., wydanym w sprawie o sygn. I Co 178/21 Sąd nadał klauzulę wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 18 stycznia

2019 r. (sygn. akt. I C 770/17) na rzecz M. D., jako następcy prawnego J. D. i w dniu 2 listopada 2011 r. wydał jej pełnomocnikowi tytuł wykonawczy.

wyrok SO w Opolu z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn.. I C 770/17 z adnotacją o nadaniu klauzuli wykonalności i wydaniu tytułu wykonawczego.

Ustaień w zakresie przedstawionego wyżej stanu faktycznego, przyjętego za podstawę przeprowadzonych w dalszej części rozważań prawnych, sąd dokonał w oparciu o wszechstronną analizę całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, kierując się przy tym dyrektywami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c. i mając na uwadze, że okoliczności faktyczne wynikające z wykorzystanych przez sąd dokumentów miały w istocie charakter niesporny. Zeznania świadka I. B. (2) pozwoliły na ustalenie w jaki sposób funkcjonowała pozwana i jej zmarły mąż w relacjach względem siebie oraz w lokalnej społeczności. Z zeznaniami tym w pełni korelują zeznania pozwanej. Zeznania świadków I. B. (1) i J. B. potwierdzają ustalenia odnoszące się do choroby alkoholowej J. D.. Zeznania te sąd uznał za niewiarygodne w zakresie, jakim miały stanowić relację o oświadczeniu J. D. w sprawie zwolnienia z długu. Świadczenie ci różnili się między sobą w opisie stanu, w jakim znajdował się miał J. D. podczas wizyty w ich domu. I. B. (1) zeznawała, że był on w dobrej formie, czysto i schludnie ubrany i poza bólem nóg nic mu nie dolegało. Z kolei J. B. zeznał, że J. D. źle wyglądał, widać było po nim że jest chory i zmęczony, mówił cicho i słabo. Sam fakt tej wizyty budzi wątpliwości, albowiem J. D. miał przyjść do świadków od strony ogrodu, gdzie urządzony był już w tym czasie płot, którego z uwagi na kłopoty z poruszeniem nie mógłby pokonać. Miał też słodzić kawę podczas wizyty, podczas gdy z uwagi na chorobę od dłuższego czasu nie używał cukru. Wątpliwości budzi też okoliczność, iż J. D. nie utrzymywał dotąd szczególnie bliskich relacji z tym świadkami, nie odwiedzali się ostatnich latach, a ostatnią, zdawkową rozmowę odbyli z nim kilka miesięcy wcześniej. Mało wiarygodne jest zatem, aby wobec tych osób miał składać oświadczenie o zwolnieniu z długu, o istnieniu którego nie mieli pojęcia i który w ogóle ich nie dotyczył. Miało to stać się w trakcie, gdy oczekiwał na prawomocność wyroku zasądzającego należność od powódki i był w tym zakresie aktywny, min. składał wniosek o nadanie klauzuli wykonalności, który wobec podejmowanych przez powódkę działań nie mógł jeszcze zostać zrealizowany. Powódka składając wnioski o zwolnienie od kosztów i zażalenia na każde z wydawanych postanowień odwlekała przez ponad rok prawomocność wyroku. Ostatnie, niedopuszczalne procesowo zażalenie złożyła trzy miesiące po śmierci J. D.. Z kolei J. D. z małżonką mieli skonkretyzowane plany na wykorzystanie środków z odzyskanej od powódki pożyczki i brak jest racjonalnych przesłanek, które miałyby skłaniać J. D. do zwalniania powódki z długu. Wiarygodność zeznań podważa też okoliczność, że o tak doniosłym oświadczeniu świadkowie mieliby powiadomić powódkę dopiero 1,5 roku później. Choć I. B. (1) znała się z powódką i pozostawała z nią w koleżeńskich relacjach. Na podstawie art. 235² § 1 k.p.c. sąd pominął dowód z zeznań samej powódki, albowiem mimo prawidłowego wezwania i pouczenia o skutkach niestawiennictwa nie stawiała się ona na rozprawę wyznaczoną w celu przesłuchania stron.

Rozważania prawne

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, albowiem brak podstaw do uznania, aby pomiędzy powódką (dłużniczką) a J. D. (wierzycielem) mogło dojść do skutecznego zawarcia umowy o zwolnienie z długu. Przewidziana w art. 508 k.c. instytucja zwolnienia z długu należy do zdarzeń powodujących wygaśnięcie zobowiązania bez zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 845/97, nie publ.). Z brzmienia tego przepisu wynika, że do zwolnienia z długu dochodzi w wyniku umowy stron, tj. wierzyciela i dłużnika (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2014 r., III CSK 224/13, nie publ. i z dnia 20 września 2007 r., II CSK 242/07, nie publ.). Oświadczenie wierzyciela musi bowiem zostać przyjęte (zaakceptowane) przez dłużnika. Towarzyszy więc mu także oświadczenie dłużnika o przyjęciu zwolnienia. Ustalenie umownego trybu zwolnienia z długu jest uzasadnione potrzebą zapewnienia, aby to strony decydowały o łączącym je stosunku prawnym

W pierwszej kolejności nie dające się usunąć wątpliwości wzbudza samo złożenie przez J. D. oświadczenia o zwolnieniu powódki z długu. Miało zostać złożone wobec I. B. (1) i J. B., których wątpliwa wiarygodność relacji została już omówiona. Podsumowując, J. D. nie miał żadnych racjonalnych podstaw do zwalniania powódki z długu, w związku z którym pozostawali w aktywnym sporze sądowym. I to w sytuacji, gdy w ramach szczęśliwego związku małżeńskiego z

pozwaną planowali zagospodarowanie tych środków. Gdyby wolą J. D. było zwolnienie powódki z długu to mógłby on takie oświadczenie skierować do samej powódki, a w szczególności mógł cofnąć pozew w związku z nieprawomocnym jeszcze wyrokiem. Twierdzenia o rzekomym zwolnieniu z długu pojawiły się dopiero, gdy powódka zorientowała się, że nadszedł czas egzekucji prawomocnego wyroku, a jedyny dowód to relacja znajomych powódki, którzy przypomnieli sobie o oświadczeniu J. D. 1,5 roku po jego śmierci.

Abstrahując nawet od wiarygodności relacji I. B. (1) i J. B., to do skutecznego zwolnienia powódki z długu i tak nie mogłoby dojść, albowiem dla skuteczności wygaśnięcia zobowiązania, wierzyciel swoje oświadczenie o zwolnieniu z długu powinien złożyć dłużnikowi, a nie osobie trzeciej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2020 r., III CSK 100/18). Bezsprzeczne jest, że J. D. nigdy nie złożył oświadczenia o zwolnieniu z długu powódce, a pp. B. nie posiadali w tym zakresie umocowania do reprezentowania powódki. Osobną sprawą jest, że sama wierzytelność, o której miał oświadczyć J. D. była dla pp. B. nieidentyfikowalna. Nawet w oparciu o ich zeznania, bez poddawania ich krytycznej analizie, nie sposób przyjąć jakiej konkretnie wierzytelności dotyczyć miało oświadczenie J. D..

Oświadczenie woli o zrzeczeniu się wierzytelności może być wyraźne, ale może nastąpić też przez czynności konkludentne, a więc w sposób dorozumiany (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2004 r., IV CK 235/04, nie publ.), jednak zrzeczenie się przez wierzyciela wierzytelności musi być zaakceptowane przez dłużnika. Nawet przy przyjęciu wątpliwej tezy, że oświadczenie takie nie musiałyby zostać złożone wprost dłużnikowi, to bez wątpienia mogłoby ono wywołać skutek tylko w momencie dotarcia do dłużnika. Z twierdzeń powódki wynika, że oświadczenie J. D. zostało jej przekazane dopiero w maju 2021 r. Zatem miało to mieć miejsce już po śmierci J. D.. Wobec tego nawet jeśli takie oświadczenie wierzyciel faktycznie złożył i gdyby przyjąć jego wiążący charakter, to i tak skuteczność oświadczenia wygasła z chwilą jego śmierci. Jeśli do tego czasu nie dotarło do powódki, a jest to okoliczność bezsporna, to nie mogło wywołać skutku w postaci zawarcia umowy o zwolnienie z długu, albowiem nie ma możliwości zawarcia umowy z osobą zmarłą.

Wobec powyższego sąd rozstrzygnął jak w sentencji. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania pomiędzy stronami znajduje uzasadnienie w treści art. 98 § 1 i 3 k.p.c. odwołującego się do zasad kosztów celowych i odpowiedzialności za wynik postępowania. Pozwana wygrała proces, zatem należał jej się od powódki zwrot wszystkich poniesionych kosztów, sprowadzających się do wynagrodzenia adwokata w stawce minimalnej 5 400 zł.

SSO Piotr Suchecki